

Zagreb, 22.11.2013.

Otvoreno pismo Vladi RH i Ministarstvu poljoprivrede:

**POVODOM UN-OVOG PROGLAŠENJA 2014. GODINOM OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH
GOSPODARSTAVA**

Poštovani gospodine Milanoviću, Predsjedniče Vlade RH,
Poštovani gospodine Jakovina, Ministre poljoprivrede,

Kao rezultat dugotrajne kampanje koju je predvodio Svjetski ruralni forum, a podupiralo ju je više od 360 organizacija iz cijelog svijeta, **22. studenoga 2013. UN proglašava 2014. godinom obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.** U rujnu ove godine UNCTAD (UN-ova konferencija za trgovinu i razvoj) sve nas je upozorio da se globalna situacija s proizvodnjom hrane pogoršava i pozvao nas „da se probudimo prije nego bude prekasno“, odnosno da više prakticiramo agroekološku poljoprivredu – poljoprivredu kakvu prakticiraju i mogu prakticirati samo obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja, podsjetimo se, ubrzano nestaju.

Mi slavimo taj dan jer su u Hrvatskoj 99 % proizvođača upravo obiteljska gospodarstva koja obrađuju 83,8 % poljoprivrednih površina, a gotovo polovina stanovništva živi u ruralnim područjima. Između 20. i 24. studenoga na više mjesta u Hrvatskoj pokrenuto je niz akcija kojima je cilj pokazati bogatstvo tradicije i važnost naših obiteljskih gospodarstava ali i uputiti na probleme.

Posljednjih godina prisutan je trend njihovog rapidnog nestajanja ponajprije zbog poremećaja na tržištu i neadekvatnog sustava poticaja koji ne može nadoknaditi nastale gubitke. Prošla godina bilježi dodatni pad proizvodnje od 9,9 %. Čini se da su obiteljska gospodarstva na margini interesa i vlade, a i šire javnosti navikle na privremeno obilje jeftinih uvoznih prehrambenih proizvoda u velikim trgovačkim centrima. **Praktički, svakoga dana zatvori se bar deset obiteljskih gospodarstava.**

Zbog svega toga koristim ovu priliku da pokrenemo zajedničku raspravu o problemima koji nas najviše brinu:

1. Na koji način je moguće osigurati zadovoljenje našeg osnovnog ljudskog prava na zdravu, lokalno proizvedenu, kulturološki i klimatski prikladnu hranu ako se cjelokupni prehrambeni sustav temelji na uvozu? Hrvatska godišnje uveze prehrambenih proizvoda u vrijednosti 2,5 milijarde dolara, a u proizvodnji je neiskorištena polovina poljoprivrednih površina. Linearni sustav poticaja ne štiti mala gospodarstva, pa tako onih 1 % najvećih ubire 40 % sredstava bez efekta na povećanje produktivnosti domaće proizvodnje. Cijene uvezenih proizvoda znatno su niže, ne pokrivaju ni troškove proizvodnje, pa na taj način liberalno tržište nepovratno šteti obiteljskoj poljoprivredi. Klimatske promjene naša su svakodnevnica, a neobnovljiva fosilna goriva o kojima je industrijska poljoprivreda potpuno ovisna, dugoročno mogu biti samo skuplja. Zbog toga vrlo je vjerojatan scenarij ubrzanog rasta cijena hrane na europskom tržištu, a pitanje je kako će ga naše osiromašeno stanovništvo moći pratiti.

2. Kojim mjerama se može potaknuti diverzifikacija proizvodnje, očuvanje tradicije i iskorištavanje činjenice da Hrvatska na svom teritoriju sjedinjuje čak četiri bio-regije?

Hrvatska momentalno ne pronalazi financijska sredstva za rad banke biljnih gena niti to ocjenjuje kao prioritet, potiskuje se agrobioraznolikost iz zakonskih okvira zaštite ukupne bioraznolikosti, a

zakonodavnim okvirima nije predviđena mogućnost izdvajanja tradicijske proizvodnje od strogih i često nepotrebnih higijenskih propisa koji onemogućavaju postizanje izvornosti i prijete njezinom opstanku zbog prevelikih ulaganja i promjene metodologije. Hrvatska ne može biti konkurentna na otvorenom tržištu s kulturama koje druge zemlje daleko efikasnije proizvode, naša posebnost leži upravo u tradiciji. Hrvatska danas proizvodi voće na manje od 3 % površina, povrće na svega 0,41 %. Na sortnoj listi čuvanih sorata svega je nekoliko kultura, a ugroženo je 19 % od samo 26 domaćih pasmina stoke. Vrlo mali broj proizvoda nosi oznaku izvornosti.

3. Kako postići cilj od 8 % površina pod ekološkom proizvodnjom do 2016? Zbog financijske krize sve više županija prestaje subvencionirati troškove nadzora. Tržište eko-proizvoda još je uvijek nedovoljno razvijeno, a proizvođači su prepušteni sami sebi u svim segmentima od proizvodnje do marketinga i plasmana, često prihvaćajući i nepravedne ugovore s trgovačkim lancima kako bi opstali. Ne postoji ni zakon o ekološkom sjemenarstvu, a time ni domaća proizvodnja sjemena za ekološku poljoprivredu, pa su već od osnovnih postavki proizvodnje orijentirani prema stranom tržištu.

Ekološka proizvodnja hrane može biti dokazano superiornija od industrijske poljoprivrede: po prinosima, po potrošnji energije i vode, po utjecaju na okoliš i zbog veće otpornosti na klimatske ekstreme. K tome ona smanjuje emisije stakleničkih plinova, a traži i mnogo više ljudskog rada - što je povoljna okolnost u vrijeme iznimno visoke nezaposlenosti. Unatoč navedenom, umjesto omasovljavanja eko proizvodnje na malim obiteljskim gospodarstvima, ona se uništava.

Mala obiteljska gospodarstva naša su prednost, a ne nedostatak! Njihovo očuvanje odgovornost je i potreba svih nas. Zalažemo se za otvoreni dijalog i direktne aktivnosti usmjerene prema poboljšanju trenutnog stanja, a od vas očekujemo da u okvirima svojih mogućnosti prihvatite ovaj poziv na suradnju i izborite se za prava većine hrvatskih građana.

Unaprijed hvala.

Sa štovanjem,

Sunčana Pešak, koordinatorica programa za hranu
Zelena mreža aktivističkih grupa ZMAG (www.zmag.hr)
Vukomerić 23/4, 10 418 Dubranec
mail: suncana.pesak@gmail.com
mob: 00385 95 8082 688

Prilozi:

- potpisnici pisma
- popis akcija